

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

(Ціна 1. прим. в таборі 4 ф.)
" " " поза таб. 5 ф.)
На місяць в таборі . . . 30 ф.
" " " поза табор. 40 ф.
На 3 місяці в таборі . . . 90 ф.
" " " поза таб. 1 м. 20 ф.

ЧАСОПИСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕДЛЯРІ.

ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ.

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar. —

Видає „Видавниче Товариство імені В. Гринченка“.

Ч. 66. (13).

Неділя, 30. вересня 1917.

Рік III.

Від Редакції

Редакція повідомляє шановних передплатників „Громадської Думки“, що через брак паперу 66. число часопису не могло вийти в четвер, 27. вересня.

Друга міжтаборова конференція.

Організаційне життя українських таборів у Німеччині чим далі поширюється, тим більше поширюється і прямише все вперед тим же шляхом самостійництва. Коли в попередніх роках національно-просвітна й політична діяльність полонених українців зосереджувалась тільки в межах свого табору з командами, то тепер, переходячи в третій рік громадської діяльності, з повним задоволенням можемо ствердити факт ще дальшого розвитку та зміцнення цієї діяльності. Тепер переходять ся у природному поступові праці ті ступні організаційного життя, що провадять вже до об'єднання всіх українських таборів, засобом до якого об'єднання являється ся майбутнє утворення єдиної центральної міжтаборової організації.

До цієї організації провадять міжтаборові конференції, яких вже дві відбуло ся в цьому році: перша конференція 7—8. травня в Зальцведелі, а друга конференція відбула ся останніми днями, з 17. до 21. вересня, у Раштаті. Потреба в цих конференціях очевидна, бо ж усі українські табори є одно ціле і тільки умови часу й неволі їх розділюють. Отже, дякуючи домаганням Українських Громад у таборах та заходам Союзу Визволення України перед німецьким урядом, удало ся вже другий раз представникам українських таборів у Німеччині зіхати ся для нарад над спільними справами просвітно-організаційної і національно-політичної діяльності.

На цей раз участь на конференції брало 16 душ: по 5 представників од трьох таборів і 1 представник од С.В.У. На нарадах конференції обмірковані найголовніші питання щодо нашого політичного становища й щодо справ дальшого провадження організаційного

життя. Як і треба було сподівати ся, в справі політичного становища однодушно стверджена діяльність в напрямі політичної самостійності українського народу. У відношенню до Української Центральної Ради стверджено відповідною резолюцією повне довіря до діяльності У. Ц. Р. для волі й добра України.

Обмірковані всі найважливіші загальні справи всіх трьох українських таборів Німеччини та побажано, щоби уможливлено було приєднатись через своїх представників до цих конференцій нашим товаришам із інших українських таборів (на Волині та в Австрії).

Так розвивається та удаючись до найвищих, найскладніших своїх форм організаційне життя українських таборів з командами та зі всіма районами свого обсягу.

Ця поширена діяльність і ускладненне організаційних форм життя вимагають багато інтелектуальних сил, переважно учительських, і тому на другій конференції ще звернено увагу на потребу стягнення таких сил для української просвітно-організаційної праці. Тому нехай всі земляки, що почували ся у своїй душі бажання послужити для просвіти й щастя рідного народу, всі ті свідоміші люди з певною освітою, що обертають ся зараз в різних таборах і командах, — нехай заявляють про своє бажання приєднатись до спільної праці у великому часі відродження нашого українського народу.

Всім тепер треба прилучатись до народньої праці та до згоди і єдності в ній, бо встала Україна, бо прийшла до влади воля народу!

Нехай же та воля лучить ся зі світом знання, зі свідомістю національно-політичних інтересів українського народу!

Запорукою цієї свідомості бачимо широкий український рух на Україні та повстання і діяльність Української Центральної Ради, а тут у неволі про це свідчить довга, успішна діяльність українських таборів громад і повстання та діяльність в останньому часі міжтаборових конференцій.

За свободу.

За свободу в добрий час
Сміло виступаймо:
Край підмоги жде від нас,
Тож часу не гаймо.
В боротьбі гартуймо дух,
Поки є ще змога;
Не спинять катом наш рух,
Нам вільна дорога!
Не в багнетах, браття, міць,
А в душі і волі;
Тьма навколо без границь,—
Геть її доволі!!!
Хай терниста наша путь,—
А боротись будем:
В боротьбі чого небудь
Ми собі добудем.
І хоч би судила нам
Помирата доля,
Ми докажем ворогам,
Що не змерла воля!
Хай побачить цілий світ
Наші скроти сили:
Нас душили сотні літ,
Та не задушили.

14. вересня 1917. р. Гуляйвіда.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ.

Польські бажання чужих земель.

З Відня пишуть: В політичних кругах веде ся жива агітація, щоби з нагоди утворення польського уряду було б порішено і установлено границі майбутньої польської держави вже тепер, перед покінченням війни. Розуміть ся, Поляки домагають ся найдальшого визначення границь на схід, щоби Польща простягнула своє понування на українські, білоруські й литовські землі. Проби польських кругів приєднати до тої цілі австрійсько-угорське правительство мабуть не мають ніяких виглядів. Одна особа, добре поінформована про наміри австрійсько-угорського правительства, заявила польським представникам: Остаточне означення границь польського королівства мусять задержати ся аж до часу по війні; згідно рішити про се мирового конференція. Поки що обмежується ся круг діяльності польського правительства на два генеральні губернаторства: Варшаву й Люблин. Всі зайняті землі поза тими областями лежать поза правом (компетенцією) польського правительства й підлягають, як давніше, управі військових властей окупаційних. Але й на будуче не мають наміру об'єднати осередні держави прилучувати до Польщі українські, білоруські й литовські землі. Тільки питання Холмщини могло бути остаточно порішено по думці польських домагань. (Значить: Холмщину віддає ся Польщі).

Самий натиск на те, що Холмщину вже віддає ся Польщі, коли вона бажає ще Литви, Білоруси, Волині й Полісся з Підляшєм, говорять, що зроблено уступку Полякам проти інтересів українського народу. Та на це не згодять ся мабуть ні одна душа на всій Україні, не кажучи про волю Холмщаків належати до України. (Ред.)

Міністер Некрасов про нового президента Українського Генерального Секретаріату.

До Українського Пресового Бюро доносять з Петрограду під датою 11. с. м.:

Некрасов, член кабінету і секретар президента міністрів висловив ся перед представниками прес про теперішній стан українського питання.

Обставина, що У. Ц. Рада поклікала Дорошенка на президента нового українського кабінету, свідчить, що українське питання буде вдоволяючи полагоджено. Дорошенко підчас діяльності на становищі комісара Галичини й Буковини дав тимчасовому правительству досить доказів лояльності; правительству не може не признати з похвалою його великого почуття такту. Назабаром буде предложений тимчасовому правительству до затвердження також список інших українських міністрів, отже треба сподівати ся, що У. Ц. Рада рішила працювати спільно з російським правительством.

Представники національних меншостей в У. Ц. Р.

„Кіевская Мысль“ повідомляє: На основі поручення комітету Української Центральної Ради спеціальна комісія установила отсей порядок доповнення Центральної Ради (Загальною Зібрання) представниками національних меншостей і неукраїнських революційних організацій: Усі неукраїнські партії й організації вибирають у Центральну Раду 202 дійсних членів і 51 їх заступників. Порядок вступлення заступників означає неукраїнська часть комітету Української Центральної Ради.

Між неукраїнськими членами Української Центральної Ради має бути не менш 60 проц. представників провінціальних організацій, причім конечно мають бути представлені харківський і одеський райони.

202 місця в Центральній Раді розділяють ся між поодинокі національності й партії так: Жиди 50 місць, Рада робітничих депутатів 30, Рада військових депутатів 20, Поляки 20, російська соц.-дем. робітничая партія 20, Рада громадянських організацій 10, партія народної свободи (к. д.) 10, народні соціалісти 4, Молдавани 4, Німці 3, Татари 3, Греки 1, Чехи 1, Білоруси 1, Мешаніти 1, Болгари 1 місце і 3 місця резервові.

Місяця заступників розділені в такій кількості: Жиди 18, Рада робітничих депутатів 8, Поляки 6, Рада військових депутатів 6, Російська соц. дем. партія 6, російська партія соц. рев. 6. Рада громадянських організацій 3, партія народної свободи 2, народні соціалісти 1. (Діло).

Представники У. Ц. Р. при російських міністерстві війни.

„Кієвская Мысль“ з дня 23. н. ст. серпня повідомляє: Із Петрограду одержано в Київі телеграму з головного штабу, в якій Українському Генеральному Військовому Комітетові проделано прислати трьох представників для установлення зв'язку між міністерством війни і Радою дотично різних питань і розпорядків. „Діло“.

Українці в президії київської Ради солдатських депутатів.

Як доносить „Кієвская Мысль“, відбули ся вибори нової президії київської Ради солдатських депутатів. Председателем Ради обраний український с.-р. Н. Григорієв, секретарем український с.-р. П. Драга, заст. секретаря—український с.-р. М. Коцюба. „Діло“.

Обурення українського війська з приводу розстрілу козаків.

(З Київ. „Робітничої Газети“).

Генеральний секретарь по справам військовим одержав таку телеграму з фронту: „Ми, Українці 1-го сибірського стрілкового полку і 1-го пішого полку, обміркувавши статтю у „Русской Воли“ ч. 178 про події у Київі 26-го липня (ночі), де кирасирський полк допустив сваволі, що межує з вчинками поліцейських старого режиму, винесли резолюцію: на факт мордування українців ми дивимось, як на роботу шапки жандарма, для котрої нема нічого святого, для котрої не існує слів „воля, рівність і братерство“, ми вимагаєм усунення Київської міліції і заміни її українською; вимагаєм усунення командуючого Київською Округою і начальника міліції Лепарського; закриття газети „Кієвлянин“; вимагаєм пильного розслідування цього випадку і суворой карі для винуватих. Порядок у Київі може бути встановлений самою Українською Радою. Геть жандарів та провокаторів, що під виглядом заспокоєння хотять загасити величуну справу відродження України“.

З великим обуренням довідалася Українська Військова Громада при 1-му окремому полковому важкому дивізіоні про висилку з Київського Богданівського полку, тим більше, що українське громадянство і 2-ий Всеукраїнський військовий з'їзд постановив, щоб сей полк зостався в столиці України і що залога Київ повинна бути українська. Гаряче протестуємо проти царських прийомів військової влади, що до українського війська в автономній Україні і сподіваємось, що вища влада України—Укр. Центр. Рада вживе всіх заходів, щоб подібне знущання і силування волі народу більш не повторювалось.

Залогою у Київі мусять бути українська, а всякі „усмирители“ і „блюстители порядка“ з п. Оберучевим на чолі мусять зоставити як найшвидше м. Київ.

Заявляємо, що після таких вчинків „революційної“ російської влади військової—ми, українці, не можемо заховати спокою тут на фронті, і довіряє владі може вкінці розхитатися. Вічна пам'ять загинулим козакам Богданівського полку“.

Ми, українці штабу 1-го кирасирського корпусу, страшно емоційовані братовбивчому війню між кирасирами та українцями Богданівського полку. Ми певні, що Богданівці тут певні. Ми кладемо всю вину на кирасирів та чорну силу, котрі хотіли підірвати авторитет Укр. Центр. Ради та Укр. В. Ген. Секрет. Ми віримо Укр. Центр. Раді і клянемося підтримувати її.

Київ, Українській Центральній Раді копія Українському Генеральному Комітету.

Одержавши сумні вісти про розстріл 26-го липня кирасирами і деякими невідомими людьми з будинків ешелонів Богданівського полку, що їхали на фронт для виконання святых обов'язків захвату батьківщини і здобутої кровью народу революції, делегатське зібрання Чорноморського Українського Військового Комітету від ім'я всіх воїнів Українців Чорноморського флоту і Севастопольського Гарнізону висловлює рішучий протест і глибоке обурення проти безсовісного вчинку.

Ми бачимо тут підлу провокацію з боку ворогів трудового народу і контр-революцію, що все більш і більш акорінюється у несадомі маси.

Такі криваві ворожі вчинки проти нас, українців, дають нам право захищати більш рішуче і більш активно як батьківщину, так і самих себе.

Вимагаємо від Центр. Ради і Генерального Комітету вжити всіх засобів, щоб усунути з Київського полку, що розстріляв наш рідний полк; щоб очистити м. Київ від підлої провокації, не зстановляючи перед високим становищем замічених у цьому осіб.

Вимагаємо поводитись у цьому більш активно, спираючись на нашу піддержку. Вимагаємо від Центр. Ради надати відозву в цій справі до Українського народу з рішучим протестом проти цього випадку і з вимогою від Временного Правительства вжити всіх засобів проти насильства над Українцями.

Постанови, ухвалені Радою всеукраїнської юнкерської силки.

Протест проти розстрілу богданівців. Сучасний момент.

I. „Розглянувши дяку криваву розправу з козаками Першого Укр. імені Богдана Хмельницького полку в той час, коли вони йшли на фронт захищати свій край і волю і вбачаючи в цьому певний план якоїсь організації, що намагалась спровокувати український революційний рух, Рада Всеукр. Юнкер. Спліки вимагає слідчої комісії в цій справі з представників народних, негайного відкликання з Київського кирасирів і взагалі чужих частин, усунення з посади Оберучева, яко свідомого ворога українського визвольного руху, салкуючогося при всякій нагоді заплямувати його. Таке відношення до української справи ставлення Тимчасового Уряду загрожує надалі великими непорозуміннями“.

II. „В проведенні смертної карі, в обмеженні волі вібрань та з'їздів, в проведенні цензури друкованого слова, при чому цензура торкається тільки соціалістичних газет в той час, як чорна преса вільно провадить свою роботу, в тому, що Тимчасовий Уряд ганебно попірає права недержавних народів Росії, що ганебна політика Тимчасового Уряду в Фінляндії починає провадитись і у нас, ми бачимо велику небезпеку для революційних здобутків українського народу; і тому Рада Всеукраїнської Юнкерської Спліки закликає всіх офіцерів, котрі вийшли з Спліки, міцно стояти на сторожі здобутої волі, на сторожі прав сво-

го народу, здобутих після 300-літнього рабства і сміливо боротись з насуваючоюся в Росії реакцією, котра несе з собою знов рабство, безправ'я і насильство над великим Українським народом“.

До всіх українців в Україні і не в Україні сущих.

На порозі вільної України від куль віроломних зрадників упало вечером 26-го липня 1917 року півсотні найкращих синів України в той мент, коли спішили захищати волю. Шнадцять упавших вже більше не встали, а решта лежить в шпиталю в тяжких ранах.

В неділю 30-го липня козаки 1-го Українського імені Богдана Хмельницького полку червоными китаїками вкрили своїх убитих братів і спустили їх на вічний супокій в сирну могилу.

Український Народо! Сумну пам'ять сьогорічної „ночі св. Памтелеймона“ слід переказати дітям і онукам, аж до посліdnіх нащадків; сім'ям убитих слід дати кормителів; покаліченим слід осолодити їхню гірку долю. Коли Ти вповниш ці три обов'язки, тоді Мати усміхнеться, Заплакана Мати...

На могилі убитих і на місці убитства слід поставити величаві пам'ятники, що від роду в рід нагадували б люту смерть борців за волю України; немічних батьків і рідню убитих і покалічених слід нагадувати і одягати, а їхні дітей слід виховати на добрих громадян вільної України.

За вповнення цих трьох обов'язків прийняв Комітет, обраний 4-го серпня представниками Київських українських військових і цивільних організацій. Для вповнення тих обов'язків Комітетові треба коштів, коштів великих, коштів достойних сорокамільйонного народу. Від сорока мільонів душ по копійці—по дві—цього стане на все, але зібрати цей великий фонд сам Комітет не в силі. Тому він звертається з гарячою прозьбою до всіх свідомих українців, щоб кожний в своїм крузі зараз же так зібрав жертан на „Фонд вшанування жертв кривавої ночі св. Памтелеймона“ і відіслав Комітетові.

Кожда українська душа, що почуває вагу цього об'язку, сповнить його негайно, щоб вороги не сміялись.

Гроші і листи для Комітету приймає тимчасом уповноважений голова: військовий гідротехник Василь Равлюк, Київ, Володимирська вул. 45, у дворі.

Всі жертви будуть опубліковані в газетах. (Р. Г.)

Вибори Ради Салд. Депутатів.

8-го серпня відбулись організаційні вибори Ради Салдатських Депутатів (згідно з постановою старої Ради о перевиборах) Київського гарнізону. Після де-яких принципіальних питань приступили до виборів. Було подано 5 списків (пропорціональне представництво фракцій). По підрахунку поданих записок вияснилось, що список № 1 українського соціалістичного блоку одержав 137 голосів, список № 2 рос. соц.-рев.—83 голоса, список № 3 соц.-дем. (менш.)—42 голоса, список № 4 соц.-дем. (больш.)—19 голосів і список № 5 народних соціалістів і трудовиків—5 голосів. Таким чином голосувало 286 депутатів. Місяця розпреділились так: україн. соц.-дем.—2, україн. соц.-рев.—8, рос. соц.-рев.—6, соц.-дем. менш.—3 і соц.-дем. больш.—1.

Вибір голови загальними зборами віддали до перевиборів членів із провінціальних гарнізонів, а до того доручили самому комітетові обібрати тимчасового голову, ч. б. до 20 серпня. З Київск. „Робітничої Газети“, ч. 107.

Українські гімназії.

До генерального секретаріату освіти надіслали від різних громад та установ прохання про відкриття українських гімназій в слідуючих містах:

На Київщині: 1) в Київі на Шулявці, 2) Святошин, 3) м. Ржищев, 4) с. Моринці, 5) с. Кирилівка, 6) Маслівка, 7) с. Київка, 8) м. Чигирин, 9) м. Златопіль, 10) с. Шепелівці і 11) м. Дашів.

На Полтавщині: 1) Полтава, 2) с. Ягелува, 3) м. Яготин, 4) с. Нехайки, 5) м. Малачка, 6) с. Орлик, 7) с. Жовинь, 8) с. Буринка, 9) с. Чорнобів, 10) с. Іркліпа, 11) с. Веремілка, 12) с. Мельники, 13) с. Прохорівка і 14) с. Мойсеєвці.

На Подлялі: 1) м. Брацлав, 2) с. Луполова, 3) ст. Вапнярка і 4) с. Жалоба.

На Волині: 1) Житомир і 2) с. Вільча та Маліш.

На Харківщині: 1) м. Вовча.

На Херсонщині: м. Новий-Буг.

На Катеринославщині: 1) м. Павлоград і 2) с. Веселі-Терпи.

На Чернігівщині: 1) с. Копища.

На Донщині: 1) с. Дмитрівка (Таганрогської округи).

Таким чином є прохання про відкриття мало не 40 гімназій. Прохання ці посилаються сільськими та волосними зборами, виконавчими комітетами, „Просвітами“ та Земельним Управлям. Золотоношська Земська Управа (на Полт.) просить, щоб по селах цього повіту відкрито було зразу 8 гімназій.

[Київ. „Робітничка Газета“, ч. 104].

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

Зростаючий вплив большевиків.

З Роттердаму пшуть часописці на основі „Daily Telegraph“: У Петрограді рух большевиків зростає з нагоди покликання демократичної конференції дня 25. вересня на основі рішення меншевицької більшоства в Раді робочих і салдатів—вони хочуть замінити ту конференцію в парламент, який вибрав би з поміж себе соціалістичне міністерство. Хоча большевики не мають більшоства, та вони мають за собою соціал-революціонерів під проводом Чернова. Він од свого уступлення з міністерства видав відозву до салдатів і горожан, що він у правительстві заступає краще їхні інтереси, як хто, та зеднав собі найпопулярнішу партію в Росії. З других міст Росії приходять вісти, що большевики зискують вплив та захоплюють владу революційного комітету в свої руки. Рада робочих і салдатів в Москві винесла далеко радикальніші (гостріші) рішення, як у Петрограді. В Харкові і в різних других містах опанували „совіти“ управи, а в Тифлісі зложили в уряд правительствених комісарів для кавказу. Можна сподівати ся небавом явного конфлікту. У Фінляндії відбули тайне зібрання під покришкою, що вони обговорити мають проголошення республіки в Росії. Супроти того має бути проголошене коаліційне правительтво з боку кермуючих кругів, щоби демократичну конференцію поставити перед доконалим фактом.

(Франкф. Цайт. з 22. вер. веч.)

Сторожа над Корніловим.

Після петроградської телеграфічної агенції моголівська рада салдатів і робочих донесла, що Корнілова не сторожать, як слід, де він сидить в готелі араз із своїми сто-

ронниками, і тому переведено його в місцеву в'язницю. Батальон Корнілова, який держав над ним сторожу, стягнуто з Могилева й поручено догляд над Корніловим батальйоні салдатів сн. Георгія. Всі війська Корнілова вислано на фронт. Ген. Денікіна, Ерделі й Маркова привезено до Петрограду під сторожею.
(Франкф. Цайтунг з 23. вер. рано).

Уступлення Алексєєва.

З Амстердаму доносять на основі російських часописей, що Алексєєв уступив зі свого становища, як шеф генерального штабу, і що всі офіцери, підозрілі у співучасті в бунті Корнілова мусять уступити з генерального штабу без огляду на те, що нема ким їх заступити. Новим шефом генерального штабу іменовано ген. Дуконіна, шефа ген. штабу західного фронту.
(Франкф. Цайт. з 24. вер. рано).

Число виборців на Установче Зібрання.

Петроградська телеграфічна агенція подає: Міністер внутрішніх справ обчислює число управлених до голосування на Установче Зібрання на 90 мільонів. Кошти цих виборів доходять до 100 мільонів. Установче Зібрання має відбутися в падолісті.
(Франкф. Цайт. з 24. вер. рано).

Правительство порішило амністію для царської пари, як Установче Зібрання прийме нову форму правління, себто ухвалить знесення монархії, та всі державні придануть цю нову форму обов'язковою.
(Франкф. Цайт. з 15. верес. веч.).

Сила російських партій по містах.

Висліді виборів до городських дум подають нам таблицю про силу поодиноких партій в Росії. Всюди на першім місці стоять соціалреволюціонери, на другім—соціалдемократи (максималісти й мінімалісти) на третім—кадети. В Петрограді на 12 округах віддано 182.000 голосів на соціалреволюціонерів, 174.092 на большевиків—110.000 на кадетів, 19.552 на меншевиків, 6.381 на групу „Єдність“ (Плеханов) і 5.992 на трудовиків.

Розв'язання четвертої Думи.

З Амстердаму доносять дописувач „Альгемен-Гандельблат“, що правительство розв'яже четверту Думу й утворить представництво з членів Ради робочих і салдатів та селянської Ради. Ці збори будуть признані палатою послів. З цими зборами буде правительство далі працювати. Це буде рішучий крок у ліво.

Конгрес донських козаків у Новочеркаську.

Петроградська телеграфічна агенція доносить: В Новочеркаську відкрито військовий конгрес козацьких послів, в яким взяли участь представники рад салдатів і робочих та представники інших міст центральної Росії з Москвою на чолі. Ген. Каледина вибрано почесним председателем. Віце-отаман Богосєвський

одкрив засідання. Він подав причини, чому отаман Каледина об'єднав область донських козаків і що подало причину до наказу арештованні його. Далі заявив, що козаки служили вірно правительству й хочуть йому далі служити. Правительство осудило козаків за похід проти демократичної влади, та воно було не добре поінформоване про те, що діється в донській області. Вкінці прочитав звідомлення діяльності місцевої управи козаків і відкинув всі обвинувачення козаків за їх протиревольційні наміри.

„Централь Ньюс“ подає відомість з Петрограду: Тимчасове правительство вказало назад наказ про арештованні отамана Каледина.
(Генер. Ано. з 21. вер. рано).

Побіда й домагання большевиків.

„Темпс“ доносить з Петрограду: Рада салдатів і робочих прийняла рішення, що виділ до розслідування виступу Корнілова має бути установлений самою Радою. Це—велика перемога большевиків. Порішено, що Корнілова поставити ся перед воєнним судом на жадання Ради й процес буде вести ся на фронті, де присуджувать сяправо карання смертю, а не в Петрограді.

Большевики жадать смертного присуду на Милікова, Родзянко, і 20 других членів Думи, маючи докази, що вони стояли за Корніловим. Керенський показує ся слабим супроти Корнілова, так як і супроти большевиків. Він не може постановити кару смерти на Корнілова, який є тільки про око під арештом. Корнілов кермував військом ще цілий тиждень, як Алексєєва призначено на його місце. Не можна відмовити Керенському відваги й ідеалізму, та він стоїть заблизко до большевиків. Вони приготувать оружну демонстрацію в Петрограді й Москві і мають в своїх руках 15—20.000 рушниць в руках робітників та кілька полків війська.

(Генер. Ано. з 23. вер. рано).
Большевики домагають ся, після звідомлення „Daily Telegraph“ соціалістичного правительства, яке негайно проголосить завішення оружжя й предложать мирові переговори. Через це мають бути спонукані робочі класи інших країв такі самі домагання поставити до своїх урядів. Проти цього стоять праві партії, які хочуть сильного уряду, хочуть перевести лад і дисципліну у війську, щоб вести війну далі для величчя Росії.
(Генер. Ано. з 24. вер. рано).

Становище союзників до перевороту в Росії.

З Християні пишє „Соціал-демократен“: Виступлення двох західних великих демократій проти російської революції й конференції в Штокгольмі показує, що їм лежить на серці все ніче, тільки не інтерес демократії. Відмови паспортів до Штокгольму мусять їх уряди взяти назад. Та далеко гірше значіння має становище союзних урядів проти російської революції. Не має ніякого сумніву, що протиревольція в Росії находить підйому зі впливового боку Англії, як це виходить з бесід і

статей „Times-a“ та прочих часописей Northcliffe. Тоді, як російська революція ще не зробила ладу з замахом в цілі поставлення конституційного царя, пробувала воєнна преса в Лондоні й Парижі перешкодити цьому ділу визволення й знищити його. З повною основою тепер вірять ся, що посол союзників, особливо Бюкенен (англійський) не стоїть осторонь до протиревольційної пропаганди. Через це досягають союзники як раз противні наслідки. Вони будять нехиті революційної Росії і ослаблюють тим охоту до війни.

(Франкфур. Нахріхтен 25. вер. рано).

Склад демократичної конференції.

Рейтер доносить до Базеля з Петрограду: Демократична конференція, яку скликала Рада робочих і салдатів на 25. вересня до Петрограду, складаєть ся з 1000 осіб. Рада робочих і салдатів та селян у Петрограді й Москві висилає 100 представників; крім того 50 представників повітових виділів Ради робочих і салдатів, 50 представників з корпоративних стоваришень, 100 представників заводських товариств, 74 представники військових організацій, 20 представників хімичного союзу, 10 представників почти, 15 представників учительського союзу, 50 представників різних національностей Росії.

(Франкф. Цайт. з 24. верес. веч.).

СПРАВА МИРА.

Відповідь осередніх держав на ноту папи.

Дня 21. вересня наступила відповідь обох осередніх держав на мирову ноту папи з 1. серпня с. р. В цих нотах заявляють ся готовість заключити мир в дусі порозуміння. Держави годять ся прийняти основу будучих відносин народів, себто розоруження й утворення мирового суду. Про територіальні зміни й відносини не говорять ся нічого. Болгарська відповідь з 25. вересня зазначає ціль Болгарії забезпечити єдність болгарського народу.

Відповідь антанту на ноту папи.

Уряди антанту не будуть відповідати на ноту папи, (тому що між ними не має згоди), тільки відповідь прийхильно Бельгія. Та за те „Геральд“ доносить, що уряди антанту відповідать на відповідь папі з боку осередніх держав.
(Генераль. Ано. з 26. вересня веч.).

Коррєра сповіщає з Петрограду: Російське правительство відповість окремо на ноту папи. Воно не хотіло відповідати, виручуючись, що нота папи нічого не говорить про Росію й не відповідає російській демократичній думці—та піддало ся натискові Ради салдатів і робочих, яка ставить ся вороже до війни.
(Генер. Ано. з 27. вер. веч.).

Голосованне над потребою миру в Росії.

„Daily Mail“ доносить з Петрограду: Новоутворені салдатські то-

варіюта й виділи у війську уладили на фронті голосованне про нитанне мира. Ця подія викликала негайне уступлення головного шефа штабу Алексєєва.

„Пті Журналь“ сповіщає з Петрограду: Втрата фронту над Двиною заохотила Раду салдатів до нового ультімату, зверненого до правительства. Стремління Ради робочих і салдатів звертають ся явно з голосованнем народу й військ проти продовження війни.

Поголоски мира в Петрограді.

„Daily Chronicle“ сповіщає з Петрограду, що ціла столиця говорить всякі поголоски про мир. Урядова російська преса є цього погляду, що німецькі мирові предложения не можна брати поважно, тому союзники мусять провадити війну далі. Росії грозить небезпека, коли візьмуть у руки власть непокликані елементи (большевики), бо вони зроблять необдумані кроки в справі мира. В поглюсках про мир грають ролю большевики, які хочуть мира за всяку ціну. На кожній опосіб панує погляд, що коли мир заключить ся коштом Росії, то це буде причиною до відлучення Росії раз на все від союзників. Про тих союзників пише Горький в своїй „Новій Жизні“ ось що: „Інтернаціональні бандити мучать знесилену Росію з нечуваною зухвалістю.“
(Генераль. Ано. з 26. вер. веч.).

Критичне положення в Петрограді.

Положення в Петрограді наслідком неудач на двинських фронті стало критичним. Рада міністерська радить без успіху. Приготовано правительственні війська, щоб їх ужити проти зростаючого з кожним днем руху за миром.
(Генер. Ано. з 26. вер. веч.).

Відповідь нейтральних щодо до мира.

„Matin“ сповіщає: Відповідь нейтральних в справі ноти папи годить ся в тім, що мир повинен наступити. З військом Швайцарії (залежної від Англії) всі нейтральні заявили ся за те, щоб підперти ноту папи в справі заключення мира.
(Генер. Ано. з 26. вер. веч.).

Вісти зі світа.

ВНУТРІШНЄ ПОЛОЖЕННЄ В ІТАЛІЇ.

З Любано пишуть: Внутрішня сварка в Італії зростає з кожним днем, та замкненіє границі не допускає певних відомостей. Нейтралісти й соціалісти (вороги війни) домагають ся скликання парламенту; всі вороги правительства лучать ся разом.

„Matin“ доносить з Риму, що всі пінічнійталійські стоваришення розказано на основі закона про воєнний стан, який проголошено дня 18. вересня. Комунікацію залізниць знову зачинено. Стягнуто війська до Мілану й Турину.

Революційний рух в Італії при-

бірає республіканський характер і домагаєся ся зміни політики, себто усунення імперіалізму. В Італії приготують ся рішучі події, які вибухнуть небавом з повною силою.

(Гемер. Амт. з 27. вер. вєч.)

КРАСВІ РАДИ ДЛЯ КУРЛЯНДІ І ЛИТВИ.

Німецькі окупаційні влади допустили до утворення окремих краєвих рад: для Курляндії—в Мітаві, а для Литви—у Вільні. Це—початок до проголошення автономії або самостійності цих провінцій Росії на лад Польщі.

ЗАСУДЖЕННЕ ВИНОВНИКА ВІЙНИ.

Петроградська телеграфічна агенція доносить: Суд признав давнього міністра війни Сухомлінова винним за зраду державі, зловживання довірем і обман—і засудив на досмертню в'язницю.

Жінку Сухомлінова увільнено.

ВІЙНА.

(Звідолення осередків держав).

На західній фронті почала ся новою велика битва у Фляндії для 20. вересня. На дорозі Іпер-Менін удало ся Англійцям серед тяжких втрат захопити німецькі окопи в ширині 1 1/2 км. Та Німці одіяли їх назад. Тепер триває битва у Фляндії на просторі 15 км. від Лянденмарк по Гольбеке.

Під Арра, над Есною, на східній березі Маасу триває вічна перестрілка патрулів, яка переходить у змагання на фронті за малі кусочки землі. Над Маасом ваяли Німці для 24. і 25. вересня 6 офіцерів і 388 людей з між Французів до неволі.

На східній фронті знов посунули ся Німці в області Двини на південь. Для 22. вересня удало ся ген. Шметові переломити наступом російські позиції на лівій березі Двини і виперти Росіян за ріку на просторі 40 км. довжини і 10 км. ширини. Тим робом Німці здобули новий укріплений город Якобштадт, ваяли 4.710 салдатів до неволі і захопили зразу 50 гармат. Німці дійшли до Двини на цілій лівій від Лівенгофу аж до Штокмансгофу.

Крім цього живіща артилерійна діяльність підняла ся з обох сторін коло Пинська, над збручем, біля Луцька. Німецькі війська зробили малий наступ під Сучавою на просторі 1 1/2 км. і захопили 150 салдатів і скоростріли.

На прочих фронтах були менші битви без значіння.

3 таборового життя.

— Духовний концерт. В неділю, 23 вересня, в залі Народного Дому відбув ся в супроводі оркестра духовний концерт, уладжений муз. драм. т-вом ім. Лисенка.

Хоча в програму концерта входили чудові річи й виконання їх теж було досить гарне, але не можна сказати, щоби таборова публіка осталась задоволена концертом: очевидно, їй не подобають ся духовні співи.

Друга половина програми, в якій було одведено невеличке місце декламації, пройшла живійше, між перша. Т. Біланченко гарно продекламував „псалом 136“—Руданського; слабше вийшло „Не признайте себе Бога“, де логічний наголос швидко падав не на своє місце.

Із духовних співів першею по красоті й силі зробленого вражіння треба віддати концерту Вортнянського „Блажен муж бояй ся Господа“ й „Молитва“ Лисенка, проспіваній на заключенне концерту. Zet.

— Одхід інвалідів. 26. вересня з нашого табору одіхало до дому 36 інвалідів. Одгаджаючих проводило багато товаришів та січовки в уніформах з оркестром музики. У вортах табору президент Г. С. т. А. сказав привітне слово т. т. інвалідам, і січовки з музикою далеко від табору пройшли в останнє з інвалідами, серед яких теж не мало було січовників.

Счасти вам, Боже, товаришів-земляки, в добру путь!

ЖЕРТВИ.

На Українській Національній Фонд.

Від січовників . . . 20 м. 40 ф.
Ком. Wetzlar, № 3800. гурток „Братерство Громад. Любові.“—5 м.
Ком. Kolschhausen, 11835.—30 ф.

На волонтерські школи.

Тов. Терлецький . . . 8 м.
„ Вортняк . . . 8 м.
„ Андришок . . . 8 м.
„ Смиць . . . 8 м.
„ Ципріянович . . . 8 м.
Від січовників . . . 36 м. 45 ф.

Ком. Edelsberg, № 3390. Косий—60 ф., Трубин—50 ф., Дієнів—50 ф., Воковий—50 ф., Стренко—50 ф., Радько—50 ф., Дудка—50 ф., Ісаєнко—30 ф., Веремчук—20 ф., Нейльченко—20 ф., Гриценко—20 ф., Завалин—20 ф., Меліцький—20 ф., Ратушний—20 ф., Вобий—20 ф., Михайліва—20 ф., Тоняк—20 ф., Онопко—20 ф., Самчук—10 ф.

Разом . . . 6 мар.
Ком. Breungesheim, № 1499. X. Кузменко—50 ф., Охрименко—50 ф.
Разом . . . 1 м.

Ком. Wopahelm, № 1703. . 5 м.
„ Algenroth, № 11001. Ф. Стрлець—30 ф., П. Прадка—20 ф., Н. Вереса—20 ф., І. Демчівшій—20 ф., Ф. Горбул—20 ф., І. Прадка—20 ф., Н. Шішніло—50 ф.
Разом . . . 1 м. 80 ф.

Ком. Wetzlar, № 3900. гурток „Братерство Громадської Любові.“—5 м.

Ком. Meudt. А. Гостанар—50 ф., Т. Захарів—50 ф., П. Пелячка—50 ф., П. Василенко—50 ф., І. Вріль—20 ф., Ковтуг—30 ф., Д. Приходько—10 ф., С. Рудик—60 ф., С. Яременко—10 ф., К. Филоєнко—20 ф., В. Беренко—30 ф., І. Кочановський—30 ф., І. Опанасенко—20 ф., А. Каленик—20 ф., Ф. Бондар—15 ф., Я. Федоренко—10 ф., С. Зайченко—10 ф., Д. Хведченко—10 ф., І. Чиженко—5 ф.
Разом . . . 5 м.
Горещкий, Дуденко, Яцюк, Бондаренко, Фенко, Остапенко, Кухар,
Разом . . . 1 м. 20 ф.

Кооператива інвалідів—10 мар.

На волонтерських сиріт.

Ком. Leisenwald, № 2741. К. Литовченко—50 ф., Д. Влодін—50 ф., Д. Сує—50 ф., Д. Агарко—50 ф., М. Супрага—50 ф., А. Бондар—50 ф., І. Шпунтук—50 ф., П. Дроздан—50 ф., І. Красюк—50 ф., Л. Гожий—50 ф.
Разом . . . 5 мар.

На будову пам'ятника непер. тов.

Ком. Reinrod Krs. Aisfeld.—4 м.
„ Schlos Padberg b/Bredelar—5 м.
„ Staden, № 1496.—7 м. 56 ф.
„ № 340. В. . . . 20 ф.
С. Мойсієнко. . . . 50 ф.
Ком. № 1579. . . . 7 м. 80 ф.

Ком. Oberschönmattenweg, 2729/b 1 м.
Ком. Berghelm, № 2623. 5 м. 70 ф.
К. Перебийніс. . . . 50 ф.
П. Волошин. . . . 50 ф.
Ком. Olfen, № 11948.—1 м. 80 ф.
„ Steinheim Kr. Giesven. 3 м. 90 ф.
М. Санґонів. . . . 20 ф.
Ком. Weinberg. . . . 1 м.
А. Петровкоський—1 м. 25 ф.
Ком. Griedelbach № 2885.—1 м. 35 ф.
Ком. Frankfurt a/m. № 1768.—50 ф.
„ Fiefenbach, № 1487.—5 м. 20 ф.
„ Frankfurt a/m. 1619.—3 м. 30 ф.
Ком. Herschbach Quarzitgrube, № 782. . . . 3 м. 50 ф.
Ком. Atzbach, № 536. . . 3 м.
„ Erlen, № 10178. . . 1 м.

На т-во „Самост. Україна.“

Ком. Hahnstätten, № 462.—1 м. 35 ф.

На унакову бібліотеку т-ва „Самост. Україна“

Т. Трикотенко. . . . 2 м.

На бібліотеку т-ва „Самостійна Україна“

Ком. Andtfeld, № 10978—1 м.
„ Asslar. . . . 12 м.
„ № 2579/b. . . . 40 ф.
Ком. Kwekborn. . . . 60 ф.
Ком. Breungesheim, № 1499. Кузменко—50 ф., Охрименко—50 ф.
Разом . . . 1 м.

На т-во „Воля“.

Ф. Пронченко—30 ф., Я. Товкачів—30 ф.
Разом . 60 ф.
Ком. Asslar.—12 м. і раніше 8 м.

На хорих в лазареті.

Ком. Michelbach Hütte. Петренко—1 м., Цурапа—1 м., Чалий—50 ф.
Разом . . . 2 м. 50 ф.
„ Nauborn. № 1436.—22 м. 55 ф.
Ком. Badorb. . . . 25 м. 75 ф.
Кооператива інвалідів—9 м. 46 ф.
Ком. Wetzlar, № 3900. гурток „Братерство Громад. Любові.“—10 м.

На часопис „Громадська Думка“.

Ком. Wetzlar, № 3900. гурток „Братерство Громад. Любові.“—3 м.

Черениска редакції.

Одержані гроші на часопис „Громадська Думка“ від таких команд і т. т.
Mettenheim, № 862.—90 ф., з міста Neisse 1 м., Stanslewo 80 ф., Hof-Ginsberg 20 ф., Langenscheid № 2825.—40 ф., Stockhausen, № 2004.—30 ф., Altenhunden, № 2269.—40 ф., Blumberg 40 ф., ком. № 1240.—90 ф., Obergumbach 3 м., ком. № 3925.—40 ф., ком. № 173—30 ф., Sirod № 2573—20 ф., Laubach № 2730—80 ф., Schelenhaus № 10927.—40 ф., Girkhausen № 2753.—30 ф., Rsekeroth № 10588.—4 м., Frankfurt a/M. № 2298.—1 м. 20 ф., Atzbach № 536.—3 м. 20 ф., Андриш Рожко 1 м. 20 ф., Nieder-Mörlen № 1362.—70 ф., Höchst № 2632.—1 м. 80 ф., Nöbelsch 10 ф., Steinbach № 3146.—90 ф., Bruch № 11212.—1 м., Torbach 1 м. 20 ф., № 969.—60 ф., Station Gräveneck № 1720.—2 м. 70 ф., Lissek 60 ф., Oberoffelden № 2128.—1 м. 46 ф., Presberg 30 ф., Beuerbach 10 ф., Eseh № 1692.—80 ф., I. Petrus 30 ф., Antfeld № 10978.—30 ф., Wallrabenstein № 2762.—80 ф., Ober-Wildersheim № 894.—40 ф., Frankfurt a/M. № 1768.—60 ф., Zweiggof. Lag. Kassel 30 ф., Berg Huttenwein 90 ф., Darmstadt № 2404.—30 ф., Д. Сидоренко 60 ф.

Ком. Hof. Goldstein. № 2679. Грошей Ваших на будову пам'ятника пом. тов. ми не одержали.

Ком. № 2569. Gef. Lag. Altdamm. Подайте Ваму точну адресу: місто чи село, номер команди та ин.

Ком. Kölschhausen, № 11835. Член. внесок за серпень місяць—5 фен. передано до т-ва «Л-в».

Ком. Stanslewo. Книжка «Хліб росуть волі, як асеп поєви» вислано.

Ком. Hof. Ginsberg. Одну марку за ящик не одержали.

Ком. Gr. Rohrbheim, № 1066. П. За-в. 10 карток з нотами вислано.

Ком. Herrenheim, № 2536. Вукарів послано накладною платою.

Ком. Nachterstedt. Д. Фе-ліа Географії України 1. част. зарав в книгарні не маємо; інші книжки послано. Цросям повідомити, що зробити з гришми 2 м. 20 ф.

Ком. Schonbach, № 10862. Во-ко. Книжка, яку Ви замовляли, коштує 20 ф. Пршліть гроші, бо без грошей не висламо.

Ком. № 1619. З. Мо-ко. Часопис послано. Гроші ще не одержали.

Gef. Lag. Güstrow. Часопис послано кожне число.

Ком. Lampenthal. Часопис послано з 10 вересня.

Ком. Bad-Ems, № 2782. Гроші одержали. Книжки вислано. Г. Чорний гроші вами одержали.

Ком. Nieder-Ingelheim. Напишіть на яку ціль вислати 15 мар.

Ком. № 2562. Часопис „Розвага“ і картук послано.

СПРАВОЧНЕ БЮРО Генеральної Старшини.

Ком. Grosse Linden, № 3911. Прохання Ваше прийнято до відома.

Таловира Аваній. Nof. Schlesn. Post. Neu Kaleh. Прохання Ваше прийнято до відома, й при першій можливості заходи на перенесення будуть зроблені.

Чорний. Методій, табор Göttingen, Var. 54. По справах, грошей для Вас, як а редакції, так і в Генеральній Старшині, немає. Прохання дати точніше, де це Ви ваяли, що в нас є Ваші гроші.

Робітича команда № 3339. По посланим приписам Німецького Міністерства празнувати можна всі празники, але тільки була на це згода Вашого господаря.

Шатохин Степан III. 1793. Перенесення до другого господаря може бути тільки за згодою Вашого господаря.

Шмарула Грицько, IV. 130. ком. Frankfurt, № 1768. Прохання Ваше прийнято до відома.

Василь Трохим II. 1975 і Бураковський Василь II. 3166. ком. Steinbach, № 10840. Прохання прийняти до відома, й при відкритті школи будуть зроблені заходи на перенесення Вас до табору.

Романенко Іван № 151. Зарав поверненню до табору неможливо. Коли відкриття ся школа, тоді Ваше прохання може бути сповнено.

ОГОЛОШЕННЯ.

ПРАВИЛНО Ільго Карнович Вороніжської губ., Волудьського повіту, Вороніжської вол., села Тішаки шукає свого брата Кузьму Карновича Палонка, який у полові в Австрії. Просить відгукнути ся на адресу „Громадської Думки“. Часопис „Розвага“ просить передрукувати.

Оповістка.

Заряд Видавничого Товариства імени В. Грінченка оголошує, що в понеділок, 1. жовтня с. р., в кошарній редакції відбудуть ся чергові загальні збори Видавничого Товариства зі слідуєчим порядком денним:

- 1. Читання протоколу попередніх загальних зборів Т-ва.
2. Звідолення з діяльності Заряду і його функціонерів.
3. Звіт ревізійної комісії й удрілення абсолюторії.
4. Звідолення з Рахтатської конференції.
5. Справа реорганізації товариства.
6. Вибори нового Заряду Т-ва.
7. Вільні внесення.

Збори почнуть ся точно о 7. годині по полудні.

З А Р Я Д.

ТЕАТР.

НАРОДНИЙ ДІМ у таборі ВЕЦЛЯР. У НЕДІЛЮ, 30. ВЕРЕСНЯ 1917.

Музично-Драматичним Товариством ім. М. Лисенка

— буде виставлено: —

„Глитай аож павук“

Драма на 4 дії і 5 картин

М. Л. Кронвінницького.

Початок ріно о 7. год. вечора.